

Дар'я РУБЛИК,
слухач магістерської програми
Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ КРИПТОВАЛЮТ

Поява децентралізованих платіжних систем, які надають можливість здійснювати електронні транзакції між учасниками системи в так званих криптовалютах, оминаючи при цьому традиційні фінансові інститути, а також фіскальні органи та органи фінансового моніторингу привертають увагу як фахівців, так і нефахівців з фінансових операцій. Криптовалюта — це цифрова (віртуальна) валюта, одиниця якої віртуальна монета (англ. coin). Захист цієї монети від підробки (електронної) забезпечується математико-криптографічним шифруванням інформації, що зумовило появу приставки «крипто». Криптовалюта емітується безпосередньо в утвореній мережі, вона не пов'язана з будь-якою світовою валютою чи центробанком або резервною валютною системою (РВС, США). Децентралізовані платіжні системи (далі — ДПС) зараз знайшли в практиці електронних платежів масштабного поширення пов'язаного з розширенням цифрового інформаційно-комунікаційного простору, залучення до обслуговування ДПС висококваліфікованих фахівців щодо захисту цифрової інформації та розроблення програмних продуктів, а також інтересу підприємців до уникнення оподаткування своїх фінансових операцій та оперативності транзакцій ДПС. Водночас, криптовалюти обслуговують тіньовий сектор економіки. Правовий статус криптовалют у більшості країн світу не визначено. Водночас, є країни, де криптовалюти заборонені (серед цих країн не має розвинених країн світу). Разом з тим, у банківському середовищі панує думка, що криптовалюта — це загроза монопольному праву центральних банків на емісію готівкових грошей (банкнот), а також праву комерційних банків на емісію безготівкових (депозитних) грошей.

Серед різноманіття ДПС і криптовалют найбільшого поширення знайшла технологія «блокчейн біткоіна» (blockchain) і монета біткоін (bitcoin, англ. BTC). Біткоін — це технологія і валюта, цифрова одиниця віртуальної вартості і ці віртуальні гроші емітуються приватними особами. Для цього використовуються спеціальні програми, які розроблені таким чином, що максимальна кількість біткоінів не може перевищувати 21 мільйон. Кожний новий член ДПС має корпоративні права як на використання криптовалют, так і на її емісію. Кожний черговий блок BTC, будучи утвореним продовжує формування ланцюга блоків (блокчейн). Блокчейн — це багатофункціональна і багаторівнева інформаційна технологія, призначена для надійного розподіленого зберігання записів про всі будь-коли здійснені емісії та транзакції. Всі транзакції здійснюються за криптографічним протоколом. Розрахунки в системі BTC здійснюються за допомогою цифрових bitcoin-монет. Кожна цифрова bitcoin-монета — це фрагмент захищеного криптографічними методами коду, який можна переказувати через Інтернет і зберігати у файлі-гаманці. Bitcoin-монети нематеріальні і є лише числом, пов'язаним з набором вимог, крім трансферів з однієї адреси на іншу, їх можна обмінювати на товари та послуги, а також купувати і продавати за гроші в обмінних веб-пунктах або на онлайн-біржах. Курс обміну біткоінів на різні валюти визначається станом попиту та пропозиції. Зараз вже в багатьох країнах світу сформовані достатньо розвинені мережі учасників систем BTC, які включають так званих майнерів, які створюють віртуальні гроші у вигляді їх блоків, користувачів, які накопичують BTC у своїх «електронних гаманцях» и витрачають їх на спеціалізованих біржах або на POS-терміналах (в деяких країнах) для розрахунку BTC в магазинах. Систему BTC можна представити у вигляді корпоративної децентралізованої обчислювальної мережі, сумарна продуктивність якої у вісім разів перевищує сумарну потужність гід-мережі усіх світових суперкомп'ютерів [1].

Незважаючи на авторитетні висловлювання визнаних у світі економістів, навіть нобелівських лауреатів в галузі економіки щодо сурогатного характеру криптовалют та їх порівняння з «мильною бульбашкою» [2], періодичні повідомлення про крадіжки з ДПС, внаслідок інформаційної підтримки позиціонування біткоіну в Інтернет-мережі та неабиякого спекулятивного інтересу до нього відбувається широкомасштабне його поширення.

Аналіз чисельних публікацій щодо криптовалют в ЗМІ, а також в наукових працях, наприклад, в [3, 4, 5] окреслює проблематику ДПС і зокрема, біткоіну, яка включає: технологічну проблему забезпечення

криптошифрування; недовіру до біткоіну, внаслідок його значної спекулятивної волатильності до світових валют; позицій центробанків до криптовалюти; оподаткування транзакцій криптовалюти; ризиків монополізації мережі BTC новоутвореним класом нетократів [5]; тощо.

В результаті проведеного дослідження в сфері функціонування криптовалюти, можна зробити наступний висновок: емісія грошей має бути пов'язана з реальною економікою і бути передумовою її розвитку, а не інструментом примноження спекулятивних операцій та злочинних дій, ризики виникнення яких значні для криптовалюти.

Список використаних джерел

1. Катасонов В. Криптовалюты: деньги или инструмент азартных игр? [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.fondsk.ru/news/2016/03/21/kriptovaluty-dengi-ili-instrumentazartnyh-igr-39213.html> [Звертання 21.11.2017 р.].
2. Зеркало недели. Интервью с лауреатом Нобелевской премии по экономике Полом Кругманом. [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://zn.ua/macrolevel/nobelevskiy-laureat-pol-krugman-nuzhno-govorit-obopredelyayuschey-rol-i-gosudarstva-v-preodolenii-krizisa-o-neobhodimostivmeshatelstva-v-ruchnochnye-mehanizmy-i-ruchnogo-upravleniya260407_.html [Звертання 20.11.2017 р.].
3. Свон М. Блокчейн: Схема новой экономики. М.: Олимп-бизнес, 2017. 240 с.
4. Кейси М., Винья П. Эпоха криптовалют. Как биткоин и блокчейн меняют мировой экономический порядок / Пер. на русский язык, ООО «Манн, Иванов и Фербер». 2017. 297 с.
5. Мостіпака О. В. Нетократія як влада мереж. Інноваційна економіка. 2016. № 11–12. С. 172–178.